

	<p style="text-align: center;">ระเบียบปฏิบัติงาน เรื่อง : แนวทางการป้องกันการติดเชื้อที่ ตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Phlebitis)</p>	หน้า 1/6
		เลขที่ WI-NUR-002-010
		ฉบับที่ ☐ ต้นฉบับ ☐ สำเนาที่.....
ชื่อหน่วยงาน : งานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล		วันที่ประกาศใช้ 4 มกราคม 2559
ผู้ตรวจสอบ : (น.ส.อภิรดี สมัยสกุลพัฒนา) ประธานงานป้องกันและควบคุม การติดเชื้อในโรงพยาบาล	ผู้อนุมัติ : (นายสันติ ลากเบญจกุล) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลท่าอุ้ง	แก้ไขครั้งที่ 1 9 พ.ย.2563

บันทึกการแก้ไขและการประกาศใช้

ฉบับที่	แก้ไขครั้งที่	วันที่บังคับใช้	รายละเอียดการแก้ไข
2	1	9 พฤศจิกายน 2563	<ul style="list-style-type: none"> -คำนิยาม, แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดPhlebitis -ภาคผนวก -ความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะให้สารน้ำถ้าเป็นผู้ป่วยเด็กอายุน้อยกว่า 2 เดือน ให้ใช้ 70% Alcohol เดิมระบุ1 ขวบ -ระยะเวลาทิ้งแห้งปรับเป็น 30วินาที จาก 15 วินาที

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลของบุคลากรทางการแพทย์ทุกคนในหน่วยงานเป็นแนวทางเดียวกัน
- 1.2 ลดอัตราการติดเชื้อที่ตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Phlebitis)

2. ขอบข่าย

แพทย์ และพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลท่าแร่ และเครือข่ายสาธารณสุขอำเภอท่าแร่

3. คำจำกัดความ

สารน้ำ หมายถึง สารละลายที่ให้ทางหลอดเลือดดำ ได้แก่ น้ำเกลือ ยา ยาเคมีบำบัด และสารอาหารบางส่วน โดยผ่านกระบวนการทำให้ปราศจากเชื้อ

Phlebitis หมายถึง การอักเสบของหลอดเลือดดำบริเวณที่ได้รับสารน้ำ/ยา/เลือด โดยมีลักษณะ บวม แดง ร้อน คลำเส้นเลือดดำจะพบรอยนูนบริเวณที่แทงเข็ม โดยแบ่งได้ 3 ชนิดดังนี้

1. Mechanical phlebitis :

- 1.1 ขนาดของเข็มไม่เหมาะสมกับเส้นเลือด
- 1.2 ตำแหน่งของเข็มอยู่บริเวณข้อ/ การเคลื่อนไหว
- 1.3 การยึดตรึงตำแหน่งเข็มที่ไม่แน่น
- 1.4 เทคนิคของการแทงเข็ม
- 1.5 ชนิดของเข็ม

2. Chemical phlebitis : 2.1 ความเป็นกรด-เบส ของสารละลาย

- 2.2 การให้สารละลายที่เร็วเกินไป
- 2.3 Vasopressor drug เช่น Dopamine Dobutamine

3. Bacterial Phlebitis :

- 3.1 อายุมากกว่า 60 ปี เพราะในผู้สูงอายุ เนื้อเยื่อจะอยู่ในภาวะเสื่อม
- 3.2 การแทงเข็มโดยไม่ใช้หลักปราศจากเชื้อ
- 3.3 โรคประจำตัว เช่น ภาวะเลือดข้นมาก ทำให้หลอดเลือดดำอักเสบง่าย
- 3.4 การให้ยาหรือสารละลายที่มีการปนเปื้อน

ระดับความรุนแรงของหลอดเลือดดำส่วนปลายอักเสบ

ระดับความรุนแรง	เกณฑ์การประเมิน
0	ไม่มีอาการ
1	บริเวณแทงเข็มแดง อาจมีหรือไม่มีอาการปวดร่วมก็ได้
2	บริเวณแทงเข็มแดง บวม มีอาการปวด
3	บริเวณแทงเข็มแดง มีอาการปวดร่วมกับอาการบวมหรือคลำได้เส้นแข็ง ยาวน้อยกว่า 1 นิ้ว
4	บริเวณแทงเข็มแดง มีอาการปวดร่วมกับอาการบวมหรือคลำได้เส้นแข็ง ยาวมากกว่า 1 นิ้ว และมีหนอง

4. เอกสารอ้างอิง

กำธร มาลาธรรม, ยงค์ รุ่งเรือง. คู่มือปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2.นนทบุรี: สถาบันบำราศนราดูร 2560.

https://w2.med.cmu.ac.th/nintmed/index.php?option=com_content&view=article&id=85:phlebitis-article&catid=26&Itemid=159

5. แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิด Phlebitis

ขั้นตอนการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ

1. เตรียมสารน้ำและอุปกรณ์ตามหลักปราศจากเชื้อ ติดป้ายชื่อระบุชนิดสารน้ำ วัน เวลา ชื่อผู้เตรียม ชื่อผู้ให้สารน้ำและตรวจสอบกับคำสั่งแพทย์ให้ถูกต้อง
2. แจ้งให้ผู้ป่วยทราบ และเตรียมบริเวณที่จะให้สารน้ำ โดย

- ยึดหลัก Aseptic technique อย่างเคร่งครัด
 - ผู้ให้สารน้ำทำความสะอาดมือแบบ Hygienic Hand Washing ก่อนสวมถุงมือสะอาด
 - เลือกตำแหน่งเส้นเลือดดำส่วนปลายที่เหมาะสม โดยพิจารณาจาก บริเวณที่จะให้สภาพของหลอดเลือด ขนาดของเข็มที่ต้องใช้ และระยะเวลาที่ต้องให้สารน้ำ เลือกหลอดเลือดดำแขนข้างที่ผู้ป่วยไม่ถนัดก่อน เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถใช้แขนข้างที่ถนัดทำ กิจวัตรต่างๆได้ด้วยตนเอง
- หลอดเลือดที่ควรให้** ได้แก่ หลอดเลือดดำบริเวณหลังมือ แขน
- หลอดเลือดที่ควรหลีกเลี่ยง** ได้แก่ บริเวณที่พับ งอ หลอดเลือดที่ขา หลอดเลือดที่ผิวหนังบริเวณที่มีการอักเสบ และหลอดเลือดบริเวณแขนข้างที่อ่อนแรง
- ใช้สายรัดแบบเอนกระดูกเหนือบริเวณที่จะแทงเข็มประมาณ 2- 4 นิ้ว และให้ผู้ป่วยกำและแบมือสลับกัน เพื่อให้เลือดมาเลี้ยงบริเวณนั้นมากขึ้น หลอดเลือดดำจะโป่งชัดเจนขึ้น
 - ทำความสะอาดผิวหนังบริเวณที่จะให้สารน้ำโดยเช็ดเป็นวงกลมจากภายในสู่ภายนอก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้วด้วย สำลีชุบ 2% Chlorhexidine in Alcohol หรือ 70% Alcohol (ถ้าเป็นผู้ป่วยเด็กอายุน้อยกว่า 2 เดือน ให้ใช้ 70% Alcohol)

เรื่อง : แนวทางการป้องกันการติดเชื้อที่ตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Phlebitis)

- โดยใช้สำลีอย่างน้อย 3 ก้อน หรือมากกว่าจนผิวหนังสะอาด ทิ้งให้แห้งประมาณ 30 วินาที
 - แทงเข็มผ่านผิวหนังที่ทำความสะอาดแล้ว สอดเข็มเข้าไปในหลอดเลือดดำ จนมีเลือดไหลย้อนกลับออกมา ซึ่งแสดงว่าแทงเข็มเข้าไปในหลอดเลือดดำแล้ว ให้ผู้ป่วยคลายมือ และปลดสายรัดออก ให้ดึงเข็มตัวในออกแล้วต่อกับข้อต่อของสายที่ให้สารน้ำ อาจใช้ม็อกดหลอดเลือดเหนือปลาย Catheter เพื่อป้องกันการไหลของเลือดขณะดึงเข็มออก
 - ปิดก๊อสที่ตำแหน่งแทงเข็มด้วย ก๊อสปราศจากเชื้อขนาด 1*2 เซนติเมตร ก่อนปิดพลาสติก
 - ปรับสารน้ำให้ไหลตามอัตราที่ต้องการตามแผนการรักษาของแพทย์
3. ติดสติ๊กเกอร์สีตามวันที่ต้องเปลี่ยนชุดให้สารน้ำ ที่ชุดให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (IV Set) และ ตำแหน่งแทงเข็ม เพื่อเป็นสัญลักษณ์เตือนในการเปลี่ยนชุดให้สารน้ำตามวัน เวลาที่กำหนด

แนวทางการดูแลขณะให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ

1. ให้สารน้ำและดูแลสารน้ำให้อยู่ในระบบปิดเสมอ
2. การฉีดยาเข้าไปในสายน้ำเกลือจะต้องฉีดยาบริเวณกระเปาะยางที่ทำไว้สำหรับฉีดยาโดยเฉพาะ หรือ ใช้ Three-Ways และควรเช็ดด้วย 70% Alcohol ก่อน – หลัง ให้ยาทุกครั้ง
3. การใช้ Three-Ways ต้องเป็นระบบปิดเสมอและเช็ดด้วย 70% Alcohol ทุกครั้งที่มีการจับต้อง
4. ควรหลีกเลี่ยงการ Push หรือ Flush สายให้สารน้ำเพื่อให้การไหลของสารน้ำสะดวกขึ้น
5. ระบบการให้สารน้ำจะต้องเป็นระบบปิดตลอด ไม่แทงเข็มแอร์ที่ขวดน้ำเกลือ ให้แทงที่จุกยางของขวด
6. ควบคุมสารน้ำที่มีความเข้มข้นสูงให้เหมาะสม เช่น 50% Glucose, KCL ควรให้ช้า ๆ อัตราไม่เกิน 25 หยด /นาที่ ยาฉีดที่มีคุณสมบัติระคายเคืองต่อหลอดเลือด เช่น ATB ให้ผสมใน 5% D/W 100 ml. หรือ 0.9% NSS 100 ml. เพื่อลดการระคายเคืองของหลอดเลือด
7. ระยะเวลาในการให้สารน้ำ ไม่ควรให้สารน้ำที่เตรียม และเปิดไว้นานเกิน 24 ชั่วโมง
8. ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยและญาติในการดูแล ระวังระวังบริเวณที่ให้สารน้ำไม่ให้เปียกน้ำ ไม่แกะเกา เพราะจะทำให้เกิดการอักเสบของผิวหนัง และหลอดเลือด ถ้าสายให้สารน้ำไม่หยุด สารน้ำใกล้หมด หรือสายให้สารน้ำหลุด ไม่เสียบสายกลับเอง ให้แจ้งพยาบาลทราบ และควรให้ตำแหน่งของขวดน้ำเกลืออยู่สูงกว่าระดับที่ให้ประมาณ 1 เมตรเสมอ

เรื่อง : แนวทางการป้องกันการติดเชื้อที่ตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Phlebitis)

แนวทางการดูแลตำแหน่งการให้สารน้ำ / Heparin Lock

1. ประเมินความจำเป็นในการใส่สายสวนหลอดเลือดดำส่วนปลายทุกวันในช่วงเวลาตรวจเยี่ยมผู้ป่วยแบบสหสาขา และให้ถอดสายสวนออกทันทีเมื่อหมดความจำเป็น
2. ประเมินดูบริเวณที่แทงเข็มทุก 8 ชั่วโมง (มีแบบประเมินในภาคผนวก)
3. เปลี่ยนตำแหน่งที่แทงเข็มทุก 96 ชั่วโมง หรือ เมื่อที่มีการอักเสบของตำแหน่งที่แทงเข็ม คือมีอาการ ปวด บวม แดง ร้อน คลำเส้นเลือดดำจะพบรอยนูนเป็นลำบริเวณที่แทงเข็ม หรือมีการรั่ว,ตัน ของการให้สารน้ำ
4. เปลี่ยนผ้าก๊อศทันที ที่มีการเปื้อนเลือด หรือเปียกชื้น

แนวทางการดูแลชุดให้สารน้ำ

1. เปลี่ยนชุดให้ยากับผู้ป่วยทุก 24 ชั่วโมง และเปลี่ยนเข็มให้ยาทุกครั้ง
2. เปลี่ยนชุดให้สารน้ำทุก 96 ชั่วโมง
3. เปลี่ยนชุดให้เลือดและผลิตภัณฑ์จากเลือด (Blood Product) หรือสารไขมันให้เปลี่ยนทันทีเมื่อให้หมด
4. อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ร่วมกับการให้สารน้ำ สายต่อต่าง ๆ ควรเปลี่ยนทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนชุดให้สารน้ำ

แนวทางการจัดการเมื่อเกิด Phlebitis

1. หยุดให้ยาหรือสารน้ำทันที ถอดอุปกรณ์ออก และเปลี่ยนตำแหน่งการให้สารน้ำ
2. รายงานแพทย์ทราบเพื่อวางแผนการรักษา
3. ประคบความร้อนบริเวณที่เกิด Phlebitis นาน 20 นาที วันละ 2-3 ครั้ง
4. ยกบริเวณที่เกิดให้สูงเพื่อลดบวม
5. พันผ้าพันแผลบริเวณที่เกิด Phlebitis เพื่อลดบวม
6. เพาะเชื้อตำแหน่งที่เกิด Phlebitis
7. รายงาน ICN
8. บันทึกรายงานความเสี่ยงที่เกิดทุกครั้ง พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้ป่วยและญาติทราบ

เรื่อง : แนวทางการป้องกันการติดเชื้อที่ตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Phlebitis)

ผู้รับผิดชอบ

1. แพทย์
2. พยาบาลวิชาชีพ
3. บุคลากรทางการแพทย์

ตัวชี้วัดอัตราการติดเชื้อที่ตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ (Phlebitis) \leq 0.5**แนวทางการประเมินผล**

1. ประเมินผลทุกเดือน และทุกครั้งที่มีการติดเชื้อ Phlebitis
2. ICWN ส่งรายงานแก่ ICN ทุกเดือน

6. ภาคผนวก

ตารางแสดงวันการเปลี่ยนตำแหน่งการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ

วันแทงเข็ม	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
วันครบเปลี่ยน	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี

หมายเหตุ เปลี่ยนตำแหน่ง และ ซุดให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำทุก 96 ชั่วโมง

แบบฟอร์มการ Round IV Fluid เพื่อป้องกันการเกิด Phlebitis

เตียง	ชื่อ - นามสกุล	HN	On Heparin Lock	On IVF	พบ Phlebitis ระดับ	วันครบเปลี่ยนตำแหน่ง						
						จ	อ	พ	พฤ	ศ	ส	อา
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												

วันที่.....เดือน.....ปี.....เวลา.....

ระดับ Phlebitis แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 0 ไม่มีอาการ

ระดับ 1 ผิวหนังบริเวณแทงเข็มแดง มีอาการปวดหรือไม่มีอาการปวด

ระดับ 2 ปวดบริเวณที่แทงเข็ม ผิวหนังบวมหรือไม่บวมก็ได้

ระดับ 3 ปวดบริเวณที่แทงเข็ม ผิวหนังบวมแดงเป็นทางคล้ำได้หลอดเลือดแข็ง เป็นล่ำ

ระดับ 4 ปวดบริเวณที่แทงเข็ม ผิวหนังบวมแดงเป็นทาง คล้ำได้หลอดเลือดแข็ง เป็นล่ำความยาวมากกว่า 1

นิ้ว หรือมีหนองไหล

ผู้ตรวจเช็ค